

Datum

2026-03-17

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2025-7945

Yttrande

Till

Inspektionen för vård och omsorg

Tillsyn och begäran om uppgifter avseende kommunens kontroller inför placeringar av barn och unga, hantering av orosanmälningar, uppföljning av placeringar av barn och unga, egenkontroll inom området

IVO:s dnr 3.5.1-30053/2024

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Yttrande

Kommunen kontrollerar inte alltid om det tilltänkta familjehemmet bedrivs yrkesmässigt

Arbetsmarknads- och socialnämnden utreder samtliga familjehem innan beslut om placering. Vid utredning av tilltänkta familjehem följer nämnden föreskrifter och allmänna råd om hur en utredning ska och bör gå till, 4 kap i SOSFS 2012:11.

Nämnden använder den av Socialstyrelsen rekommenderade metoden BRA-fam (bedömning vid rekrytering av familjehem) som är en bedömningsmetod som används i ett initialt skede vid rekrytering av familjehem. Den består av ett instrument, en bedömningsmall och en manual. Instrumentet och bedömningsmallen används för att systematiskt hämta in grundläggande information om de familjer som anmält intresse för att bli familjehem.

Information om familjens ekonomi fångas indirekt via frågor om sysselsättning. Frågorna fångar in information om personernas skäl och inställning till att vilja bli familjehem.

Familjehemsutredningen kompletteras med en Kälvestensintervju, som är en intervju- och tolkningsmetod. Intervjun är semistrukturerad med både öppna och slutna frågor. Svaren kategoriseras i 13 områden, där försörjning är ett.

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Vid utredningen säkerställer nämnden att familjens huvudsakliga inkomstkälla inte kommer från framtida arvode och omkostnadsersättning från socialtjänsten.

Hemmets lämplighet bedöms genom en sammanvägning av vad som har framkommit vid utredningen. Skulle det under utredningen framkomma uppgifter om att familjehemmet bedrivs yrkesmässigt bedöms inte hemmet vara lämpligt för uppdrag som familjehem.

Nämnden har väl upparbetade rutiner för uppföljning, stöd och tillsyn av familjehem och har därmed god kännedom om familjehemmets förutsättningar och situation.

Familjehemmen följs upp efter behov. Vid en nyplacering är familjehemssekreteraren på plats ofta, ca en gång i månaden och med telefonkontakt däremellan. För självgående placeringar sker fysiska besök ungefär fyra gånger per år med telefonkontakt vid behov däremellan.

Vid handledning sker träffarna nästan uteslutande i hemmet. Vid grupphandledning sker det i lokal i Malmö eller på annan ort.

Utdrag ur samtliga register görs vartannat år enligt avtalet. Nämnden rekryterar i huvudsak familjehem i egen regi, drygt 95 %. I de fall där ett barns behov inte kan tillgodoses genom egna familjehem, exempelvis vid särskilda stödbehov, anlitas konsulentstödda familjehemsbolag.

Uppdragsavtal med konsulentstödda familjehemsbolag gäller under tolv månader från och med placeringens start och kan därefter förlängas i samråd med verksamheten och familjehemmet. Nämnden har som ambition att ta över stödet till familjehemmet efter ett år.

Planerade åtgärder i arbetsmarknads- och socialnämnden samt förväntad effekt för barn och unga

Nämnden följer de föreskrifter och den nationella vägledning som finns. Om de framöver tydliggör behov av ytterligare kontroller av familjehem kommer nämnden att anpassa sina rutiner och följa dessa. Utöver detta kommer nämnden under 2026 att undersöka om det finns ytterligare kontroller som är möjliga att genomföra.

Kommunen säkerställer inte alltid att utredning slutförs av och fattar beslut om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd, om barnet byter vistelsekommun.

I tillsynsbeslutet lyfte IVO brister i kommunens arbete med att slutföra utredningar och fatta beslut inom lagstadgad tid, dels som en generell brist, dels som en brist i de utredningar där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

I yttrandet redogjordes för hur nämnden arbetar med att säkerställa att utredningstiderna hålls och att beslut fattas inom lagstadgad tid. Genomförda och planerade åtgärder redovisades. Nämndens redogörelse avser alla utredningar. Nämnden gör ingen skillnad i arbetssätt, rutiner och uppföljning om barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Nämndens arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utredningar avslutas och beslut fattas inom lagstadgad tid avseende barn som byter vistelsekommun under utredningstiden

Nämnden har en kärnprocess för handläggning av ärenden gällande barn och unga. Den reglerar arbetet med orosanmälningar, utredningar och insatser. Den beskriver även på vilket sätt barns och ungas rätt till information och delaktighet ska säkerställas. För vissa moment finns särskilda rutiner.

Alla ärenden följs upp i ärendegenomgångar med 1:e socialsekreterare och chefer, samt med stöd av styrkort. Kärnprocessen och rutinerna ska följas i alla utredningar, även de där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden. Uppföljning genom ärendegenomgång med 1:e socialsekreterare och chefer, med stöd av styrkort, sker på samma sätt i dessa ärenden.

Nämnden arbetar med särskilda åtgärder för att samtliga utredningar ska avslutas inom lagstadgad tid i enlighet med en handlingsplan. Kontroller av antalet utredningar som inte avslutats inom lagstadgad tid sker löpande. Handlingsplanen omfattar alla utredningar, även de där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Nämnden bedömer att arbetet med åtgärder utifrån den handlingsplanen ger avsedda effekter.

Genomförda och pågående generella åtgärder

Nämnden har genomfört en översyn av kärnprocessen och implementerat ett klickbart digitalt system som bidrar till ökad användarvänlighet av processer och rutiner för socialsekreterarna.

Nämnden har startat ett arbete med att implementera det kunskapsbaserade arbetssättet *risk, behov och mottaglighet (RBM)* i utredning och insats. Åtgärden är en del i Nämndens verksamhetsplan och förväntas ge ökad kvalitet i arbetet med såväl utredningar som insatser.

Åtgärderna omfattar alla utredningar, även de där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Förväntad effekt för barn och unga av ovan nämnda åtgärder är en än mer rättssäker handläggning samt att rätten till delaktighet säkerställs genom hela processen från utredning till avslut av insats.

Genomförda åtgärder gällande utredningar

Nämnden har under 2025 arbetat med att nå målet att hålla de lagstadgade utredningstiderna för barn i enlighet med en handlingsplan. Handlingsplanens åtgärder har omfattat alla utredningar, även de där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Kontroll av antalet sena utredningar har gjorts inom ramen för intern kontroll. Uppföljningen visar att det fortsatt förekommer utredningar som har överstigit lagstadgad tid, men att antalen och andelen sena utredningar årligen minskar.

Nämnden följer systematiskt utvecklingen av handläggningstider genom återkommande redovisning från förvaltningen två gånger per år. Nämnden har mot denna bakgrund beslutat att handlingsplanen för utredningstider ska fortsätta gälla även 2026 och att uppföljning ska ske genom löpande egenkontroll.

Kontrollerna har även omfattat utredningar där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Planerade åtgärder i arbetsmarknads- och socialnämnden samt förväntad effekt för barn och unga

Nämndens handlingsplan gällande utredningstider 2026 innehåller samma åtgärder som 2025 eftersom de visat sig ge önskad effekt. Samtliga planerade åtgärder omfattar även utredningar där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Nämnden fortsätter att följa upp utredningstiderna. Från och med 2026 sker den i form av en löpande egenkontroll. Nämnden får fortsatt information från förvaltningen om utvecklingen av andelen sena utredningar två gånger om året.

Kontrollerna omfattar även utredningar där barnet byter vistelsekommun under utredningstiden.

Förväntad effekt för barn och unga är en rättssäker handläggning av deras ärenden.

Kommunen kan inte beskriva hur de arbetar med klagomål och synpunkter från barn och unga

Nämnden har en fastställd process för hantering av klagomål och synpunkter till nämnden från utomstående. Processen har en tillhörande rutin som beskriver ansvarsfördelning och hur klagomål och synpunkter tas emot, bedöms, utreds samt hur åtgärder beslutas och följs upp. Rutinen beskriver även på vilka olika sätt klagomål och synpunkter kan lämnas, Nämnden har bland annat en e-tjänst som nås via malmo.se.

Tidsgräns för berörd chef att hantera ett klagomål eller en synpunkt är 14 kalenderdagar från att det har inkommit tills att återkoppling ska ske till den som lämnat klagomålet eller synpunkten. Hanteringen av avvikelser dokumenteras i nämndens avvikelsehanteringssystem. Utöver rutinen som omnämns ovan så finns det också manualer för hur avvikelsehanteringssystemet fungerar.

På nämndens intranät finns en informationsfilm om avvikelser som kan fungera som ett stöd för chefer och medarbetare. Chefer kan använda sig av filmen i samband med årlig information om lex Sarah samt vid nyanställningar. En påminnelse om den årliga genomgången finns i chefers årshjul.

Klagomål och synpunkter sammanställs och analyseras årligen tillsammans med övriga avvikelser som har avslutats. Detta görs både på sektions-, enhets- och avdelningsnivå i syfte att identifiera eventuella mönster eller trender som visar på brister och som kan vara svåra att upptäcka vid hantering av enstaka avvikelser. Även utifrån dessa sammanställningar och analyser kan chef besluta om åtgärder.

Nämnden har en rutin för sammanställning och analys av avvikelser där ansvarsfördelning tydliggörs, utöver detta finns dokumentationsstöd för arbetet. En sammanfattning av verksamheternas sammanställningar och analyser under föregående år lämnas till arbetsmarknads- och socialnämnden som information i den årliga kvalitetsberättelsen.

Planerade åtgärder i arbetsmarknads- och socialnämnden samt förväntad effekt för barn och unga

Nämnden har 2025 genomfört en egenkontroll, i form av en brukarundersökning, av om unga som tar del av en insats har fått information om vart de kan lämna klagomål och synpunkter. De verksamheter som har genomfört egenkontrollen har fått ett eget resultat att bedöma åtgärder utifrån. Utöver detta pågår framtagande av övergripande åtgärder med fokus på klagomål och synpunkter under 2026. Åtgärderna kan komma

att påverkas av den omvärldsbevakning som planerar att genomföras. Nämnden kommer att ta kontakt med andra kommuner för att lära av deras arbete med synpunkter och klagomål.

Affischer har redan tagits fram för att sättas upp i väntrum, receptioner och besöksrum. På affischerna finns information om hur brukaren kan ta del av brukarundersökningens resultat och hur e-tjänsten för att lämna klagomål och synpunkter hittas. Nämnden vill på detta sätt tydliggöra att det alltid finns möjlighet för enskilda att framföra åsikter om socialtjänstens verksamhet.

Vidare kommer nämndens befintliga broschyrer och information på hemsidan att ses över. Syftet med översynen är att säkerställa att informationen är utformad på ett sätt som gör den lätt att förstå för barn.

Behov av riktade åtgärder inom myndighetsutövning för barn och unga kommer att undersökas tillsammans med berörda chefer.

Den effekt som förväntas är att barn och unga får en ökad kunskap om hur de kan lämna synpunkter och klagomål samt på sikt en ökad kvalitet i de socialtjänstverksamheter som barn och unga tar del av.

Nämnden planerar att följa upp förbättringsarbetet, både inom insatsverksamheter och myndighetsutövning, genom egenkontroll 2027 i samband med den brukarundersökning som kommer att genomföras då.

Ordförande

Sedat Arif

Förvaltningsdirektör

Britt-Marie Pettersson